

1. astē kipē en krēm zin bñzēbāy
2. mēvrnt istē blumē gō.n gite
3. tegəwō.ədəX spmēzē ale.nāX mē.r mrt mējinē
ook mēsin | mē.mēsin = *maaimachine* | | nu =
nu |
4. spō.ājēn is lastēX ook zwō.ār varək
5. updasXip kre.gēzē vērXimēlt bro.t
6. dē tūrēman he.tēn en hetēn sprmtēl mzēn vjēy
7. dē sXipēr lēktē zēn lipēn of
8. mdi fēbrik isnr.ks tē bēkikē | dō.ris niks antēzi.n
9. kumēshir minkintjē (kum)
10. klō.s - gitō.ns en sXēnkō.ns fi.r glō.ā.zp bi.r -
glō.ā.jē | spmt = *etenskast* | dēmy.zē ligp dō.t
fardēspmt |
11. brējō.ns empō.r.pōnt kre.kp (*zijn kleine blauwe
of gele pruimen*)
12. zē hēbē mēsēn vy.vē dre. (*dit ouder*) en dri lītē
vin upēdrāyknē | upzē.pēn | | zyplapē en zy.pērs |
| twe. kan pe.tēro.li | | empō.r.kōpmelēk |
13. hi vō.w mē medēns.nt hō.wt upmēn mītē kumē en
slō.n
14. ik hē en hētēn kni ēzi.n (knijē *meerv.*) | ēke.kēn |
15. vastēnā.vēnt vōrt ni fēl mē.r ēhō.uwēn en ēvi.r
16. ik bñ blij dak mrt hō.li nime.gēgō.n bñ
17. ik hēdēt ni ēdō.n vrint
18. vi hetētēdō.n hij ook divēnt didō.r ankamt en
ankv.mt
19. spr.nēkōp - spmēwēpē - ra.gēbōl
20. pēt - mats - bāy - dō.tsbēnō.wt - — - vē.i (*tweede
gedeelte tweeklank zwak*) - padēstulē (*meerv.*) -
hē.ēX - kīkēr - vlmēr
21. di ke.əl zētē alēspstēltē ook brōXt dē he.ələ bul
ant drē.jp | hij mā.ktē |
22. iksājē en ju krō.rltis Xē.vē (krō.rlēn *zijn grote
kralen*)
23. ēgēlant lō.ēt fō.l ē.uwē sXē.ēpē ofbrē.kp
24. hi is dō.r en hōnt ēbētn | en lēkē be.t | | en krp =
een wond door snijden ontstaan |
25. gē.f min empō.ār brē.jēstē.ēn - brijēr - dē
brē.stē | twe.j |
26. dastambe.lt stō.tēr nime.ēr | histāy = *hij stond* |
27. di ke.əl he.tēn lē.vēn azēnprīns
28. hij is nit indē he.mēl ēble.vp | lysifērs - strikzwe.-
vēls |
29. dēsXōkinder en sXōjūēs bñ mētē mē.stēr nōr
dē zē.j ēwē.st
30. ikantō.r nit kōmē vardaklō.r bñ en ē.rīklō.r bñ
31. dē ku.wn zy.pēn grē.āX sōp (= *meel aangemengd
met water*) | līnzō.t | kōrtsnīj = *stro in stukjes
snijden* |
32. hij kani Xō.n varēkē - hij het pīnmzēn ke.əl
| m zēn stōt *is plat, ook inzēnharses* |
33. du izēnstō.k of stē.əl indim be.zp | grē.pēstē.əl |
(= *steel v. d. greep*)
34. nē.i mētēkē.gēls vōrtēr nit mē.ēr ēspō.lt
35. hō.j - rīkhetjē altwēkē.r ērō.pn (*naast jē ju als het
beklemtoond wordt*)
36. dipē.ēr isnōX nit rip dō.r zitēnōX vrtē prtē m
| nōXrō.ēn |
37. zē bñ vēX nōrt lā.nt (lā.nt = *bouwland - tfaelt
= hei en bos - the.at = de hei*)
38. zē hēnam tXēlt hēlōpēn upmā.kēn
39. hij zālēt nō.r.t fē.r brējēn en sXōpēn
40. zistēhēlōfan dē mē.ēlēk vōrlō.rp
41. dē ke.əl mutsinvif bēsXōrēmēn
42. indēsXēldē zwēmp is Xēvō.rlēk
43. hē.j hē.fō.əl prō.r.tjēs āmdati stārēkis
44. vy.limūn dō.r dēhēlōfan hēn ēnjy.li dē ē.rē hēlōf
45. hēlōpis tabēt upbō.rp | ēnīnēs = *een nieuw bed,
een nieuwe slaappleats (plat)*
46. ē.nzē metsēlō.r isovēt ās mōdēr
47. zē dū. vit fē.rst sprījēn kā.n
48. dē bō.ēm mv. bō.mān (*Er zijn geen boomkwekers,
er wordt niet geënt*)
49. du ē.rs dē fīnstērs is dīX - du ē.rs dē rā.mē is dīX
(*fīnstērs ook blīndē - rā.mē zijn ruiten met
kozijnen*)
50. tēgēmtē ly.jēn vārdē kā.rēktit | vā.rēkp - hā.rēkp
- stōfā.rēkp |
51. dēsprē.j - kīkērdrl - opsprē.ijp (*van een bed*) -
y.tnēkā.rgō.jp - — - y.tbre.ijp - klō.r mā.kēn
(*van spījzēn*) - mēst strē.ijēn | ēnbōtērām -
ēnsnē.j bro.t | bōtēr | smōlt | kō.jp = *kanen,
kaantjes* |
52. di vrō.uw hē.tēr hō.r oflō.r.tē knīpp
53. zēnvō.r hētām en hē.dām (*ouder*) zēsjo.r nōr
sXō.l lōtē gō.n
54. ik hēnam ofērō.r.jp āmzōlō.t lāyžēt vō.r.tēr
tāgō.n
55. vō.r.lē vē.rzē zijēnifēl indīsē by.r | di zijē hir
indēby.r nit |
56. ē.r dēpotp bñifō.əl vē.r
57. dēsXō.tēr en sXītēr stō.āt bidēnō.vēn - bījtfy.r
| uptēnē.r = *in de woonkeuken* || dē plā.t =
de plaat |
58. mē.r.t izēt en ist nōX tē kō.āt āmtē kā.tsbā.lp
59. di kē.rs gēftēn hēldēr līXt - jā.niwo.r (jā = *er
vaak bij gezegd*)
60. hitrāktē pē.r ānzēn stārt (pē.rdēn *is meerv.*)
61. vrōgēr kwāmē jy.li hi.r ēlēkjo.r nōr dē kā.rēmās
62. dē dō.mēnē.j zē.i dādē hē.rē vōl mā.ktis
63. jēhēn mēvēl ēzīn mā.r jēhēn nīkstēgēmē ēzē.it
| jēhēn mēnīks ēzē.it |
64. dēzwō.ly.wēn zālē gō.uw vēr kumē
65. gōji vāndā.X nī kō.rtēn
66. ētē hēli ēk Xrē.X kē.ēs
67. zēn mō.tēr iskēpō.t - hi kā.nifē.rdēr - āmdā.ti
vēXēzakt is
68. tīzēn vā.rēmēn dāXēwē.st en vānā.vēnt ist
nōgāl zāXt
69. dākē.lnē jūy (vā.ndi) lopt up blō.tē pō.tē
| dāt jūy | en kīnt | di dē.rn mv. di dē.rēs |
70. dō.r zitēn bā.rst indē kā.n
71. ikwō.u datēpōst ēm brēf brōXt
72. mēnhārt dē tē.ēr | pīn | ēnstē.jmzīnzit |
73. ikāni mēti ē.igēwīzēmāmmē āmgō.n
74. nā. ētsXōftēn spānēwēt pē.r tē fārdē nījē kār
75. ik hētēm bē.tjēn kō.rts al vān vārdēmīdēX ook
mīnēX | mīrēspot = *middageten* |

76. de zo:n vande konn (ouderen vroeger ook wel ko.niX) izok soldo:t øwe.st | dejuv van een ander | dat iater e.n van gezegd, als er naar afkomst gevraagd wordt |
77. vetji gm va.gema.kerte vo:np - ompilebo.X
78. di ro.zø hanlage do.røs
79. ikLøftar gm blksøm ook mitør va.n | en gut vo:rt |
80. tkint ook et kle.inø kint va.s do:t varzet konn lotp do:pp | enAxtør kint |
81. zeno:rp en zeno:gp lo:pp (van oren ook dra:gp)
82. zende.røn is meden ma.ntje nør de bo.zego:n am bramels tø plakp
83. do:r izen tre.j y.tile.ør | strikøn = sport van een stoel |
84. di vent zetøzenke.al lo:s - hisXre.wde hart | strøt wel gebruikt bv. in jø zo.ujøstrøt vøbra.ndp - en higre.pam bizinstrøt |
85. dimmsp izøt ale.ma:r amgelte dum | dazøk rikdum | enrike strøkør
86. zø hanømo.l øndrø.øge bek fandø do:rs | da buk is fan hø.li |
87. divøX iskrum - tizønø.intam do:rhe.n | øndrø.j = een bocht van een weg |
88. ik heten trumøtje vardi kle.inø juv økøXt | kukjøstrum |
89. de bok izdo:st - hi isøstikt møn kørst | østøerøvp gezegd van een mens | de ge.it |
90. zøn versjen vaskørt martuas Xut (grootvader De Greef sprak van versju |
91. jøzitøn et bestø mar indø sXø.dy.w (moeder van zegsman sprak van indølu-mør)
92. ønsXatør di mot Xut kann mikp | ønsXat = een jachtøpziener |
93. zø.kas nør min hut
94. ikvetnit vørekam zø.kp mut
95. en kø.uwø kelder is Xut far bi:ør | løkør fris |
96. ikmø:s ø-søblut drøjkp amante støekp
97. ik mut ørstø fu:ør øptø de.al kry.jp | indøstal | dat mukø.rs dū. |
98. minbrø.ør va:s mø.øj
99. de meløkbur mutøn he.le.int rijp
100. di ka.rømekø is dan en zy:r - sty.ram dørmar me.j tøraX | hi kan vel vø.r veramgo:n |
101. vy.li zø.uwp di pat møy:r kann vølgitp | pat = alleen waterput - gat in de grond | mtø.ytp bv. melk in een kan |
102. dør is niks øpam tø zø.øgn - a) hi is ø.røX kre:k - b) hi dødøt he.lprøsis | (kre:k = juist, ook netjes bv. ønkre:k vif = øn klo:r vif)
103. hi kamt no:it ømøy.te lo:t | his kre:k øptit |
104. mita.lijø bm barøgn di vy:rsy.wp | tafp = speeksel verwijderen - spijn = overgeven |
105. darøvj di do:røptø drøekp | do:uwp in hidø.uwtøm |
106. inbo.um henzønstak fandø brAXøvo:rp
107. jø mun øns ø.lX (ouderwets) en ø.lp is kump bekikp ook zian
108. hi izyt øøtp (Putten) økumø medøngujø by.l mi(t) Xelt | øn knp is van leer | ø.vp |
109. didø.r is fan bøkphø.utama:kt | ømbøk | bøkø en ø.kn |
110. øngøtrø.uwt vif mot kann øø.jp
111. khøt hi:r gresøze.jt mar tso:t va:s niXut
112. de bro.uwø hedøze.it dat nøX tø dyr is amtø bo.uwp | hi het net øze.it |
113. ba:kn - ik ba:k - ji ba:kt - hi ba:kt - bakthi - vy.li bakøn | baktji | - ik ba:ktø - ji ba:ktø - hi baktø - vy.li baktp - vy.li høn øba:kp
114. bijøn - ik bij - ji bijøn - hi bit - vyli bijp - bijp vy.li - ik bøj - ik het øbøj - bøj hø.li øk
115. tizøn kle.intje mæri is fe.in | fin = streng orthodox | øn findp = een tenger persoon (gezegd van vrouw of meisje) |
116. jø kønø en jø kan hi:r ø.ør kriøp øptø ma.røkt
117. hi hetøze.it da:ti ømin en ammin zal døjkp
118. de mæ.it zø.i da:ti gølik ha:t
119. dørva:rø vyf prø.izp (tegenwoordig) en priøp (vroeger) | øn hø.øge priø | vif = wijf | py:p = pijp |
120. ønder di ø.ik en ø.ikøbo.um ligø vø ø.ikøls | ø.ik en bøk |
121. tvo:tør kø.øktsova:t - tko:ktal
122. tho:j is nøXrø.øn - tiznøXmernet of pas øfømø.jt
123. — ma:køzø met dø do:ør vanøne:i
124. dat bo:mpjøn zaldo:r mø.løk kann grø.jp
125. de østø.ør het Xujøvin
126. ønsø.uwø hy:s is øf øbra.nt
127. de meløkspø.yt y.tøt Xø.ør vande ku:m (enkv. ku:w) | spø.øt - øspø.øtø |
128. døkøstø ly:t en hetøly.t - øn kry:s - twe. kry.sp | køstø in Uddel | hi ly.jøn verl. tijd |
129. de bo:mpjøn vande kry.va:gp by.gndø.r øndørt XøwiXt (bo:mpjøn aan de kar en wagen)
130. døtvej dy.tsørs kwamø norbytp
131. zø hanam bønten bla.uw øsløgp
132. øtnat en døstip izømbtjøn dan en danøX - fla:w en lak | sy. = vleesnat | padriøsa.us - sa.us vroeger niet gebruikt |
133. dømø.j lø.it øik - va lø.iderøn hø.pøne.j | do:r lø.idøt = daar ligt het - øt lø.it øpti pløkp | hi hetøle.it = hij heeft gelegd |
134. tizøn izøge titøle.øjø dakjø øzin het | van ø.uwøXhø.it tøt a.møn |
135. ni pø.ørt vø:rt nun en he.ølnijøstøt | ni.tXut = nieuw goed | ik hedøt nitøkøXt = ik heb het nieuw gekocht |
136. dū:øn - ik dū:wøt - ji dū:nøt - hidø.døt - vy.li dū:nøt - jy.li dū:nøt - høli dū:nøt - ik dø.yjøt - ji dø.yjønøt - hi dø.yjønøt - vy.li dø.yjønøt - jy.li dø.yjønøt - høli dø.yjønøt - dø.yjikdøt - dø.j hi øt mæ - dø.yjøzøtmø
137. do:pp - do:pjarøk - dø.pbakjøn - de soldø.tp
138. dørsp - hi dørst - hi dørstø - hi hetødørst
139. binp - ik bin - ji binp en bint - hi bint - vi binp - jy.li binp - høli binp - bint hi - bønhi - ik het øpøbønø - hi bøn da:t øp
140. Locale Landmaten: øm bøendø = 1 ha - ømøreøgn - øn ruw = 16 m² (4 trejp lang en breed) | øftrejp van land |
141. Locale Waternamen : de hirdønsø bø.øk - de soløø pul - tødøler mø.ør

De naam van deze plaats in haar eigen dialect is gardër

De inwoners heten gardërsn

Bijnaam. Buiten Garderen gezegd : hij komt uit het land der *gudere.n* (naar Bijbelplaats)

Aantal inwoners op 1 jan. 1956 : \pm 1000 inw. in Garderen. Noort tot gemeente Barneveld. Is een oud dorp.

Taaltoestand : Gedeelten van de plaats : *et da.rəp - tɛ.int* (in richting Putten) - *busχo.tɪ - tpa.lɛ.is - tso.l - vɔ.sɪ - to.uwɛda.rəp - ho.utda.rəp* - De kom van het dorp noemt men wel - *de paʃbrɪŋk* -

Geen verschil in dialect. Mensen, die uit Garderen afkomstig zijn, spreken dialect, maar in 1952 was 1/5 deel der bevolking „Import”.

Middelen van bestaan : gemengd bedrijf (landbouw + veeteelt) ; arbeiders werken aan de militaire kampen en in de bossen, ook op radio Kootwijk en ook op fabriek van kunsthaar in Nieuw-Millingen ; toeristenverkeer (pensions enz. Pensionbedrijf de laatste 50 jaren opgekomen). Er zijn geen fabrieken op het dorp.

Zegslieden : zinnen 1-58 schoolkinderen van de hoogste klassen (op 18 maart) terwijl het hoofd toehoorde.

Zinnen 58-141 Hoofd der School (9 juli) : Ernst Cornelis de Greef ; 39 j. ; hier geb. ; hoofd der school ; heeft hier altijd gewoond op 8 jaar na (toen onderwijzer geweest in Neerwijk (Zuid-Holland) ; M. van hier, V. van Soert (van 11 jaar af in Garderen) ; spreekt buiten de school Garders. (De Greef voorspelt, dat over 15 jaar het dialect door de schoolkinderen niet meer zal worden gesproken. Tehuizen, die er zijn, bv. de Lichthoeve, waarin kinderen uit de grote steden worden opgevoed (hun ouders zijn uit de ouderlijke macht ontzet) werken daaraan krachtig mee.